

АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО И ПРОЦЕСС

УДК 342.9

ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ, ЩО ЗАЧІПАЮТЬ ПРАВА ТА ЗАКОННІ ІНТЕРЕСИ ОСОБИ

Ярослав БУРЯК,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри цивільного права та процесу
Навчально-наукового інституту права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена державній реєстрації нормативно-правових актів Львівської обласної державної адміністрації, що зачіпають права та законні інтереси особи. Проаналізовано процедуру державної реєстрації нормативно-правового акта Львівської обласної державної адміністрації. Акцентовується увага на державній реєстрації нормативно-правових актів Львівської обласної державної адміністрації, що зачіпають соціально-економічні, політичні, особисті та інші права, свободи й законні інтереси громадян. Обґрунтовується, що державна реєстрація нормативно-правових актів Львівської облдержадміністрації передбачає проведення цілої низки процедур, а саме: проведення правової експертизи нормативно-правового акта; прийняття рішення щодо його державної реєстрації; ведення обліку нормативно-правових актів шляхом включення їх до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів.

Ключові слова: правова експертиза, державна реєстрація, місцеві державні адміністрації, нормативно-правовий акт, розпорядження, права особи.

STATE REGISTRATION OF NORMATIVELY-LEGAL ACTS OF THE LVIV STATE ADMINISTRATION, COMPLETING THE RIGHTS AND LEGAL INTERESTS OF PERSONS

Yaroslav BURIK,
Candidate of Law Sciences,
Assistant at the Department of Civil Law and Process
of Educational and Scientific Institute of Law and Psychology
of National University "Lviv Polytechnic"

SUMMARY

The article is devoted to the state registration of legal acts of the Lviv regional state administration affecting the rights and legitimate interests of the person. The procedure of state registration of a legal act of the Lviv Regional State Administration has been analyzed. The attention is paid to the state registration of legal acts of the Lviv regional state administration affecting socio-economic, political, personal and other rights, freedoms, and legitimate interests of citizens. It is grounded that the state registration of regulatory acts of the Lviv regional state administration envisages carrying out a number of procedures, namely: conducting legal expert examination of a legal act; making a decision on its state registration; keeping records of normative legal acts by including them in the Uniform State Register of normative legal acts.

Key words: legal expertise, state registration, local state administrations, normative legal act, regulations, rights of person.

Постановка проблеми. Сьогодні актуальною проблемою є недосконалість, розпорошення, а іноді й протиріччя чинних нормативно-правових актів. Така ситуація негативно впливає на процес реалізації прав і виконання обов'язків усіма суб'єктами суспільних відносин, а також на розвиток України як правової держави загалом. З метою впорядкування видання міністерствами, іншими органами виконавчої влади нормативно-правових актів, відповідно до Указу Президента України «Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади» від 03.10.1992 № 493, із 1 січня 1993 року нормативно-правові акти, які видаються міністерствами, іншими органами виконавчої влади, органами господарського

управління та контролю, які зачіпають права, свободи й законні інтереси громадян або мають міжвідомчий характер, підлягають державній реєстрації.

Актуальність теми дослідження підтверджується нерозкритістю цієї проблематики та недостатньою увагою вітчизняних науковців до проблем державної реєстрації нормативно-правових актів Львівської обласної державної адміністрації, що зачіпають права та законні інтереси особи.

Стан дослідження. Варто зазначити, що низка вітчизняних учених [1–6] розкриває поняття і юридичні властивості нормативно-правових актів і їх чинність загалом і значно рідше досліджує питання державної реєстрації нормативно-правових актів [7–8].

Метою й завданням статті є аналіз процедури державної реєстрації нормативно-правових актів Львівської обласної державної адміністрації Головним територіальним управлінням юстиції у Львівській області.

Виклад основного матеріалу. З утворенням, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про систему органів юстиції» від 30.04.1998 № 592, районних управлінь юстиції на органи юстиції з 8 червня 1998 року покладено додаткові функції щодо здійснення державної реєстрації розпоряджень голів облдержадміністрацій, нормативно-правових актів районних, районних у містах Києві та Севастополі держадміністрацій, їх управлінь, відділів та інших підрозділів, яку запроваджено відповідно до зазначеного вище Указу Президента України.

Необхідність реєстрації нормативно-правових актів передбачена в ст. 117 Конституції України і ст. 41 Закону України «Про місцеві державні адміністрації».

Під час здійснення зазначеної функції Головним територіальним управлінням юстиції у Львівській області має бути досягнуто основної мети – забезпечення охорони конституційних прав, свобод і законних інтересів громадян і юридичних осіб, проголошених і гарантованих Конституцією та законами України, усунення порушень чинного законодавства, підвищення законності й дієвості нормативно-правових актів місцевих державних адміністрацій [9, с. 25–26].

Здійснити державну реєстрацію означає не просто реєструвати нормативно-правовий акт. Цей механізм передбачає проведення правової експертизи нормативно-правового акта, тобто визначення відповідності останнього Конституції та чинному законодавству України зі складанням, погодженням і затвердженням уповноваженими посадовими особами органів юстиції відповідного висновку й занесення зазначеного нормативно-правового акта до державного реєстру.

За результатами правової експертизи, Головне територіальне управління юстиції у Львівській області в межах установленого строку приймає одне з таких рішень:

а) про державну реєстрацію нормативно-правового акта. Таке рішення приймається, якщо нормативно-правовий акт відповідає Конституції України та законодавству України, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року і протоколам до неї, міжнародним договорам України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, та *acquis communautaire*, а також практиці Європейського суду з прав людини й установленим вимогам. Після затвердження керівником реєструючого органу висновку щодо державної реєстрації нормативно-правового акта цей нормативний акт заноситься реєструючим органом до Державного реєстру і на трьох примірниках нормативно-правового акта (оригіналі та двох копіях), розпорядчому документі на першій сторінці затвердженого ним акта проставляються штамп з написом про дату державної реєстрації та номер акта за державним реєстром.

Оригінал нормативно-правового акта разом із супровідним листом за підписом керівника реєструючого органу повертається органу, що подав акт на державну реєстрацію, наступного дня після реєстрації акта.

Нормативно-правові акти, які занесені до Державного реєстру, набувають чинності через десять днів після їх реєстрації, якщо в них не встановлено пізнішого строку надання їм чинності;

б) про повернення нормативно-правового акта без державної реєстрації для доопрацювання. Таке рішення може бути прийнято на прохання суб'єкта нормотворення або з ініціативи реєструючого органу, якщо суб'єктом нормотворення порушено вимоги Положення про державну реєстрацію

нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 № 731.

У разі повернення нормативно-правового акта без державної реєстрації суб'єкт нормотворення повинен урахувати всі висловлені органом державної реєстрації зауваження та усунути виявлені порушення й протягом місяця повторно подати акт на державну реєстрацію або надати органу державної реєстрації копію документа про скасування такого акта [10, с. 25];

в) про відмову в державній реєстрації нормативно-правового акта. Таке рішення приймається у випадках, якщо нормативно-правовий акт не відповідає Конституції та законам України, іншим актам законодавства, Конвенції і протоколам до неї, міжнародним договорам України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, та *acquis communautaire*, видалено з порушенням вимог законодавства або без урахування практики Європейського суду з прав людини, порушує чи обмежує встановлені законом права, свободи й законні інтереси громадян, підприємств, установ та організацій або покладе на них непередбачені законодавством обов'язки, виходить за межі компетенції органу, що його видав, не відповідає вимогам законодавства про мови, суперечить установленому порядку ведення діловодства.

Умотивоване рішення реєструючого органу про відмову в державній реєстрації нормативно-правового акта надсилається органу, що його видав, разом з оригіналом цього акта.

Нормативно-правовий акт, у державній реєстрації якого відмовлено, підлягає скасуванню органом, що його видав, у 5-денний термін з дня отримання рішення про відмову в державній реєстрації акта;

г) про визнання акта таким, що не підлягає державній реєстрації. Таке рішення приймається реєструючим органом протягом п'яти робочих днів з поверненням акта суб'єкту нормотворення з відповідним обґрунтуванням, якщо поданий на державну реєстрацію акт містить такі ознаки: має персональний характер (про склад комісії, призначення на посаду і звільнення з неї, заохочення працівників тощо); дія вичерпується одноразовим застосуванням; має оперативно-розпорядчий характер (разові доручення); доводиться до відома підприємств, установ та організацій рішення вищих органів; спрямований на організацію виконання рішень вищих органів і власних рішень, що не мають нових правових норм; має рекомендаційний, роз'яснювальний та інформаційний характер (методичні рекомендації, роз'яснення, в тому числі податкові тощо), нормативно-технічні документи (національні та регіональні стандарти, технічні умови, будівельні норми й правила, тарифно-кваліфікаційні довідники, форми звітності тощо) [11, с. 20–21].

Варто підкреслити, що органи юстиції вже на етапі здійснення правової експертизи нормативно-правових актів, тобто до набрання ними чинності, щороку запобігають прийняттю в середньому близько півтори тисячі незаконних правових норм.

Нормативно-правові акти місцевих державних адміністрацій підлягають державній реєстрації у відповідних органах юстиції в установленому органом порядку й набувають чинності через десять днів після їх реєстрації, якщо самими актами не встановлено пізнішого строку надання їм чинності.

Державній реєстрації підлягають нормативно-правові акти будь-якого виду, незалежно від строку їх дії (постійні чи обмежені певним часом) і характеру відомостей, що в них містяться, у тому числі з грифами: «Для службового користування», «Особливої важливості», «Цілком

таємно», «Таємно» – та іншими, а також прийняті в порядку експерименту, якщо в них є одна або більше норм (правил поведінки), що:

– зачіпають соціально-економічні, політичні, особисті й інші права, свободи та законні інтереси громадян;

– проголошені й гарантовані Конституцією та законами України, Конвенцією, міжнародними договорами України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, та *acquis communautaire*, з урахуванням практики Європейського суду з прав людини, установлюють новий або змінюють, доповнюють чи скасовують чинний організаційно-правовий механізм їх реалізації;

– мають міжвідомчий характер, тобто є обов'язковими для інших органів виконавчої влади, а також підприємств, установ та організацій, що не входять до сфери управління органу, який видав нормативно-правовий акт. При цьому на державну реєстрацію подаються нормативно-правові акти, які мають як одну з указаних ознак, так і декілька.

Нормативно-правовий акт подається органом нормотворення на державну реєстрацію до реєструючого органу в п'ятиденний строк після його прийняття.

В управлінні юстиції цей нормативно-правовий акт проходить правову експертизу, тобто здійснюється перевірка на його відповідність Конституції та чинному законодавству України, а також правилам нормопроектувальної техніки, й приймається одне із зазначених вище рішень.

Отже, державна реєстрація нормативно-правових актів Львівської обласної державної адміністрації передбачає проведення цілої низки процедур, а саме:

1) проведення правової експертизи нормативно-правового акта;

2) прийняття рішення щодо його державної реєстрації;

3) ведення обліку нормативно-правових актів шляхом включення їх до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів.

Регламентом Львівської обласної державної адміністрації передбачено, що розпорядження голови Львівської обласної державної адміністрації нормативного характеру підлягають державній реєстрації в Головному територіальному управлінні юстиції у Львівській області згідно з Положенням про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, органів господарського управління та контролю, що стосуються прав, свобод і законних інтересів громадян або мають міжвідомчий характер, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 № 731 (зі змінами).

Розпорядження голови Львівської обласної державної адміністрації нормативного характеру набувають чинності після реєстрації з дня їх оприлюднення, якщо самими розпорядженнями не встановлено більш пізній термін уведення їх у дію.

Розпорядження голови Львівської обласної державної адміністрації, що стосуються прав та обов'язків громадян або мають загальний характер, підлягають оприлюдненню й набувають чинності з дня їх оприлюднення, якщо самими актами не встановлено більш пізній термін набрання чинності [12].

Висновки. Отже, державна реєстрація нормативно-правових актів Львівської обласної державної адміністрації, що зачіпають права та законні інтереси особи, – це

правотворча процедура державного обліку й контролю за практикою видання нормативно-правових актів із дотриманням вимог чинного законодавства.

Список використаної літератури:

1. Луць Л.А. Загальна теорія держави та права: навчально-методичний посібник (за кредитно-модульною системою). Київ: Атіка, 2007. 412 с.
2. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави: навчальний посібник. 5-те видання, зі змінами. Київ: Атіка, 2001. 176 с.
3. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник / пер. з рос. Харків: Консум, 2001. 656 с.
4. Волинка К.Г. Теорія держави і права: навчальний посібник. Київ: МАУП, 2003. 240 с. С. 229–232.
5. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Загальна теорія держави і права: підручник. Київ: Кондор, 2006. 477 с.
6. Загальна теорія держави і права: підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / М.В. Цвік, В.Д. Ткаченко, Л.Л. Богачова та ін.; за ред. М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченка, О.В. Петришина. Харків: Право, 2002. 432 с.
7. Буряк Я.Я. Державна реєстрація актів місцевих державних адміністрацій: загальнотеоретичні аспекти. Вісник Львівського університету. Серія «Юридична». Львів, 2013. Вип. 53. С. 11–18.
8. Буряк Я.Я. Нормативно-правові акти місцевих державних адміністрацій в Україні: загальнотеоретична характеристика: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2015. 16 с.
9. Теоретико-методологічні проблеми законності / В.Ф. Сіренко, Є.Б. Кубко, С.В. Бобровик, О.Л. Богініч, Т.І. Ковальчук, Н.М. Онищенко, Н.М. Пархоменко. Правова держава: ювілейний щорічник наукових праць / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ: Видавничий Дім «ІнЮре», 1999. Вип. 10. С. 171.
10. Радіоненко О.В. Актуальні проблеми державної реєстрації нормативно-правових актів. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2004. № 9. С. 94.
11. Нормативно-методичний посібник з питань державної реєстрації нормативно-правових актів / під заг. ред. міністра юстиції України О.В. Лавриновича. Київ: Логос, 2003. С. 95.
12. Про затвердження Регламенту Львівської обласної державної адміністрації: Розпорядження голови Львівської облдержадміністрації від 07.02.2018 № 71/0/5-18. URL: <http://loda.gov.ua/rozporyadchi-dokumenty>.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Буряк Ярослав Ярославович – кандидат юридичних наук, асистент кафедри цивільного права та процесу Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка»

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Buriak Yaroslav Yaroslavovych – Candidate of Law Sciences, Assistant at the Department of Civil Law and Process of Educational and Scientific Institute of Law and Psychology of National University "Lviv Polytechnic"

yaroslavburiak@gmail.com